

Βάρβαρος οὐ πέλομαι ... Ei ole barbar ma ...

Βάρβαρος οὐ πέλομαι ἀλλ' οὐδέ τε εὐχομαι εἶναι
οὐδ' ἂν ἀμειψαίμην πρὸς Κρονίωνα πάτραν
Ἦν δὲ Σκαλανῶν θείων γένος, ἔρνος Ἄρης,
Φοῖβον ὄλον κατέχων στήθεσι, παίγμα τύχης.

*Ei ole barbar ma, ei ole soovi ka saada mul selleks
kuid vahetust ma ei teeks, kui isamaa Kronion
uue mul tooks, skalaanide soost olen, Arese teener,
Phoibos rinnus ent on saatuse mängude toel.*

Need värsid on lisatud Itaaliast pärit ja pikka aega Prantsusmaal tegutsenud humanisti Julius Caesar Scaligeri (1484–1558) luuletuste koguväljaandele. Kuigi Julius Caesar Scaliger oli eelkõige kuulus latinist ja hindas rooma poeete Vergiliust ja Senecat enam kui Homerost ja kreeka tragöödiat, ei saanud temagi jätta kreeka keeles luuletamata: see poleks sobinud ajastu vaimuga, milles kreeka keel sümboliseeris erudeeritust, muistse aja tarkuse ja muusade kunstide valdamist.

Sebastian Münster. *Cosmographey oder Beschreibung aller Länder*. Basel: Sebastian Henricpetri 1588.

Inkunaablite ajastul oli kreeka keel veel suhteliselt vähe kasutusel, kuigi juba esimestel kümnenditel tehti algust ka vanakreeka autorite tööde trükkimisega ja nende ladinakeelsete (hiljem ka rahvakeelsete) tõlgete trükkimisega. Pärast Gutenbergi aega sai olulisimaks keskuseks Itaalia, kuhu oli 15. sajandi jooksul ümber asunud palju Bütsantsist lahkunud kreeka intellektuaale. Neist kuulsaim trükkal oli Aldus Manutius Veneetsias, kuigi kreeka-uuringute poolest oli Firenze Veneetsias tähtsam ning kreeka keeles trükiti ka nt Paduas. 15. sajandi lõpust ja 16. sajandist alates tegeleti kreekakeelse kirjanduse väljaandmisega hoogsalt ka Šveitsis, peamised keskused olid Basel ja Genf, Prantsusmaal Pariis ja Strasbourg ning Belgias ja Hollandis Leiden, Amsterdam, Antwerpen ja Utrecht. Loomulikult ei jää kõrvale Saksamaa: Nürnberg ja Köln, Leipzig, Wittenberg, Heidelberg, Hamburg, Jena, Berliin ja Marburg, Frankfurt Maini ääres, München, Hanau ja Braunschweig. Ei maksa unustada teisigi tähtsaid Euroopa keskusi, Londonit, Kopenhaagenit, Viini ja Moskvat ning muidki – sellel näitusel pole nad esiplaanil vaid seetõttu, et Tartu Ülikooli raamatukogu leidub nendes linnades trükitud kreekakeelseid vanaraamatuid suhteliselt vähe.

Kuigi tegemist oli Euroopa ääremaa ehk lausa seelikusabaga (nagu Sebastian Münsteri kaardilt näha), õpetati ja kasutati kreeka keelt ka Läänemere äärsete piirkondade ülikooli- ja gümnaasiumilinnades, millest olulisemad on Saksamaal Greifswald ja Rostock, Poolas Gdansk (Danzig) ja Wroclaw (Breslau, Vratislava), Leedus Vilnius (Vilna), Rootsis eelkõige Uppsala ja Stockholm ning kunagi samuti Rootsi suurriiki kuulunud Turu (Turku, Åbo), Riia (Riga), Tallinn (Reval) ja loomulikult Tartu (Dorpat).